

Ontmoetingsdag Het Grijze G-oud

WERKGROEP/DENKTAFEL: LEVENSEINDE.

MIEKE MAERTEN VRIJWILLIGE MEDEWERKER LEIF OOST BRABANT

Enkele belangrijke wetten, begrippen en concepten

Waarom nadenken over het levenseinde

Het zou mooi zijn mochten we tot onze laatste levensdag helder van geest blijven om onze wensen kenbaar te maken. Maar voor een groot deel onder ons zal dat niet het geval zijn. Niet alleen verhoogt de kans op ongeneeslijke ziekte maar ook op dementie.

De kans dat je op je oudere dag wilsonbekwaam wordt is momenteel 1 op 5.

En ook op jongere leeftijd kan iemand na ongeval op ziekte plots wilsonbekwaam worden.

Eens wilsonbekwaam wordt er niet meer naar je geluisterd tenzij je vooraf de nodige maatregelen nam

VOORAFGAANDE VOORAFGAANDE ZORGPLANNING

1. Nu nadenken over later
2. Proces van communicatie
3. Gebaseerd op 3 wetten

- wet op patiëntenrechten
- Wet op euthanasie
- Wet op palliatieve zorg

Basis : **AUTONOMIE van de patiënt**

Wet op de patiëntenrechten

Art . 5 De patiënt heeft, met eerbiediging van zijn menselijke waardigheid en zijn zelfbeschikking en zonder enig onderscheid op welke grond ook, tegenover de beroepsbeoefenaar recht op kwaliteitsvolle dienstverlening die beantwoordt aan zijn behoeften.

De wetgever maakt ons medebeheerder van onze gezondheid . Dat komt natuurlijk niet zonder eigen verantwoordelijkheden en de noodzaak om samen met de arts mee te denken over de af te leggen weg in het bewaren van onze gezondheid en/of met betrekking tot door hem/haar voorgestelde behandelingen. Nadenken over de voorafgaande zorgplanning maakt hiervan deel uit.

• Kwaliteitsvolle dienstverlening	• Toestemming/ weigeren	• Adequate pijnbestrijding
• Vrije keuze beroepsbeoefenaar	• Zorgvuldig bewaard medische dossier	• Aanstellen vertrouwenspersoon
• Informatie over gezondheidstoestand	• Bescherming persoonlijke levenssfeer	• Aanstellen vertegenwoordiger
• Recht op een tweede advies	• Recht klacht neerlegging	

Individuele autonomie versus relationele autonomie. Wat met de wilsbekwaamheid

De individuele autonomie (die wilsbekwaamheid/oordeelsbekwaamheid inhoudt) verwijst naar de mogelijkheid die een persoon heeft om zich bewust te zijn van de mogelijke consequenties van de beslissingen die hij voor zichzelf neemt. In onze westerse wereld is individuele autonomie heel belangrijk. Alhoewel individuele autonomie sterk gewaardeerd wordt, blijven mensen slechts "co-auteurs" van hun leven. Ze worden ook beïnvloed door sociale/familiale en culturele factoren. Het is naar deze invloeden dat de term "relationele autonomie" verwijst. De drie belangrijke zorg wetten die in 2002 gestemd werden benadrukken en respecteren de individuele

autonomie.

Aandachtspunt voor zorgverleners/familieleden.

Hoewel de band tussen een patiënt en zijn familie of zorgverleners belangrijk is, moet de autonomie van de patiënt centraal staan. Zorgverleners en familie moeten hun eigen waarden kennen om te voorkomen dat hun percepties de beslissingen van de patiënt beïnvloeden. Het niet respecteren van de autonomie kan leiden tot extra lijden bij de patiënt, vooral in gevoelige kwesties zoals beslissingen rond levensbeëindiging.

Handelingsonbekwaamheid versus wilsonbekwaamheid

Handelingsonbekwaamheid is een rechterlijke term waarbij iemand die handelingsonbekwaam is het wettelijke recht mist om zelfstandig rechtshandelingen te stellen. *Wilsonbekwaamheid* is vooral een feitelijke/medische term die aanduidt dat iemand de informatie over zichzelf en over de gevolgen van mogelijke behandelingen krijgt, niet meer in staat is deze te begrijpen.

Wilsbekwaamheid: verwijst naar iemands vermogen om beslissingen te nemen over zijn eigen leven, vooral in medische contexten zoals euthanasie en zorgverklaringen. *Wilsbekwaamheid hangt samen met het begrijpen van informatie en de mogelijkheid om die informatie in een specifieke context te waarderen.* Tegenwoordig wordt erkend dat wilsbekwaamheid taakgebonden kan zijn vb mensen kunnen niet geschikt zijn om financiën te beheren, maar wel om beslissingen te nemen over hun gezondheid (oordeelsbekwaamheid). Iemand die handelingsonbekwaam werd bevonden voor het beheren van zijn geldzaken kan dus misschien nog perfect in staat zijn om over eigen lijf en leden een autonome beslissing te nemen

Autonomie of zelfbeschikking moet zo lang en zo veel mogelijk gerespecteerd worden; zelfs als patiënten aandoeningen hebben die hun beslissingsvermogen aantasten zoals dementie, psychiatrische ziektes..

“Evaluatie omtrent wilsbekwaamheid en autonomie moet gebeuren op het individueniveau van de patiënt en niet op basis van het ziektebeeld,”(F. Schweitser in PHD Euthanasie in de psychiatrie)

Voorafgaande zorgplanning.

Alle voorafgaande zorgplanning vraagt dat de ‘verzoeker’ (zie ‘voorafgaande zorgplanning’) of zorgvolmachtgever (zie ‘zorgvolmacht’) wilsbekwaam is op het ogenblik dat beslissingen voor huidige of toekomstige zorg vastgelegd worden.

1. Zorgvolmacht: Ter info

Je blijft handelingsbekwaam je duidt iemand aan die in jouw plaats beslissingen kan nemen als jij het niet meer kan. Als jij dus geen beslissingen meer kan nemen over je persoon en/of over je bezittingen. Je kan aanduiden wat de lasthebber mag doen. Je kan er een controlemechanisme aan vastkoppelen zodat er transparantie komt naar de andere kinderen/familie

1. Via de notaris
OF
2. Een persoon aanduiden een lasthebber, getekende kopie moet voor eensluidend verklaard worden door de gemeente en je moet naar de vrederechter gaan om deze overeenkomst te laten registreren

Er is een groei van het aantal zorgvolmachten vooral in Vlaanderen. Iets minder in Brussel en Wallonië

Al ligt de gemiddelde leeftijd voor een zorgvolmacht ligt rond de 70 jaar, toch is het voor alle leeftijden. Beeld je in dat je op jongere leeftijd een ongeval meemaakt en niet meer voor je zelf kan zorgen.

—> **Alarmbelprocedure** : Bij vrees om misbruik van de zorgvolmacht is dit een heel simpele procedure die bij de vrederechter door gelijk wie kan ingeleid worden;

Bewindvoerder: gaat niet over medische handelingen of patiënten rechten. De vrederechter zal bij een rechterlijke bescherming organiseren, maar dat houdt in dat je handelingsonbekwaam verklaard wordt en een bewindvoerder zal aangeduid worden. Meestal is dat iemand uit de familie.

2. Bijzondere wilsverklaringen (dit is van belang in de context van deze denktafel)

Voor alleenstaanden of mensen die niet meteen familie dichtbij hebben ook aandacht vragen voor de aanstelling van een vertrouwenspersoon/ vertegenwoordiger (zie patiëntenrechten) Deze document zijn niet in het LEIFplan opgenomen.

<https://www.health.belgium.be/nl/formulier-aanwijzing-vertrouwenspersoon>

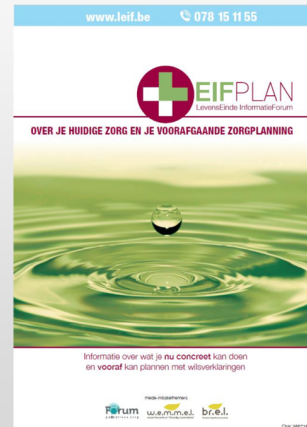
<https://www.health.belgium.be/nl/formulier-aanwijzing-vertegenwoordiger>

De correcte documenten

LEIFplan

Gratis verkrijgbaar bij:

- apotheker
- gemeente
- openbare bibliotheek
- LEIFpunten
- huizenvandeMens

De Voorafgaande wilsverklaringen

- De negatieve wilsverklaring
- De voorafgaande wilsverklaring euthanasie
- De laatste wilsbeschikking
- De verklaring voor orgaan-weefsel-en celdonatie
- Het lichaam schenken aan de wetenschap

LEIF Oost Brabant

0471 61 78 73

leifoostbrabant@leif.be

LEIF lijn : 078 15 11 55

Rondvraag

Blijf je met vragen zitten ?

Vraag het in je **LEIF punt** of **LEIFantenne** (zie Flyer)

Check **LEA LevensEinde App**, is een praktisch hulpmiddel voor artsen en zorgverleners in de **zorg** voor ernstig zieken en hun naasten en bij het ondersteunen van hun **keuzes**. Ze focust op **palliatieve zorg** en **levenseindebeslissingen**, met **respect voor de wil** van de patiënt of zijn vertegenwoordiger.

